
STK:n viimeiset vuodet

Markku Mansner: Suomalaista yhteiskuntaa rakentamassa. Suomen Työnantajain Keskusliitto 1980–1992, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK, Jyväskylä 2005. 592 s.

■ Markku Mansner sai vuosina 1981, 1984 ja 1990 valmiiksi kolme osaa Suomen Työnantajain Keskusliiton (STK) historiaa. Suomalaista yhteiskuntaa rakentamassa -kirjasarjan kolme ensimmäistä osaa kattoivat vuodet 1907–82. Rehtorin tehtävästä eläkkeelle siirtynyt tutkija tarttui tuttuun aiheeseen. Mansnerin tutkimus STK:n viimeisistä vuosista 1980–92 julkaistiin syksyllä 2005.

STK:n historian viimeinen osa on jännittävä, vaikka lukija tietää itse tutkimuskohteen katoavan järjestöfuusion myötä. Suomen työmarkkinahisto-

rian lyhyen 1900-luvun viimeiset dramaattiset vuodet ovat Mansnerin tutkimuskohteena. Kekkonen pitkä presidenttikausi päättyy. Berliinin muuri ja Neuvostoliitto katoavat. Porvaripuolueet tekevät teollisuuspatruunoiden ohjauksessa kassakaappisopimuksen. Suomi ajautuu lamaan.

Mansnerin työnantajahistoriassa on paljon tuttuja piirteitä, kun kurkitusaukkona Suomen lähimenneisyyden maise-miin on edelleen STK. Mansner on kerännyt ja työstänyt selkeiksi kaavioiksi olennaisia tietoja Suomen talous- ja työmarkkinakehityksen lähihistoriasta. Selkeä ja runsas otsikointi helpottaa kirjan käyttämistä käsikirjana. Henkilöhakemiston arvoa lisää olennaiset tiedot kyseisistä henkilöistä.

Olisi ehkä liioiteltua väittää, että Markku Mansner olisi rä-väkkä, mutta esitystapa on avoimempi ja tulkinnat suora-viivaisempia kuin aiemmissa osissa. Rohkeammasta otteesta kertoo se, että hän piirtää myös suuria kaaria, esimerkiksi tulkitessaan työnantajajärjestäytymisen kuuden aallon syn-tyä. Mansnerin pohdinta hallituksen ja eduskunnan aseman vahvistumisesta Kekkonen jäl-keisessä Suomessa on ainakin keskisuuri kertomus.

Mansner pehmensi ja piilot-teli aiemmissa osissa RKP:n ja kokoomuksen läheistä kytkös-tä STK:hon. Nyt ei ujostella, kun kuvataan eräiden teolli-

suusjohtajien toimintaa Ahti Karjalaisen valitsemiseksi pre-sidentiksi vuonna 1982. Tässä osassa tuodaan myös tarkasti esiin oikeistopuolueiden teol-lisuusjohtajien ohjauksessa te-kemä kassakaappisopimus puhtaasta porvarihallituksesta ennen 1987 eduskuntavaaleja. Holkerin hallituksen ja STK:n suhteiden kriisit ja suhteiden vähittäinen lämpeneminen ovat hyvin esillä.

Mielestäni parasta Mansne-rin uudessa otteessa on aiem-paa tarkempi paneutuminen STK:n sisäisiin ja työnantajajär-jestöjen keskinäisiin ristiriitoi-hin. STK:n monet kärhämät Liiketyönantajain Keskusliiton (LTK) kanssa tulevat yksityis-kohtaisesti kuvatuiksi. Mansner tuo hyvin selkeästi esiin sen, kuinka vaikeita ja jopa vastenmielisiä työmarkkinavai-kuttajia STK:n näkökulmasta olivat LTK:n toimitusjohtaja Jarmo Pellikka ja Auto- ja Kul-jetusalan Työntekijäliitto AKT:n puheenjohtaja Risto Kuisma.

Välillä tuntuu, että tutkija olisi mennyt STK:n viimeisen toimitusjohtajan, Tapani Kah-rin, nahkoihin, kun tulkinnat eräistä kriittisistä tilanteista pohjaavat ensisijaisesti Kahrin muistelmiin. Suuren etujärjes-tön melko dramaattinen loppu on elävästi kuvattu. STK:n ja Teollisuuden Keskusliiton su-lautuminen Teollisuus ja Työn-antajat järjestöksi johtui Mans-nerin tulkinnan mukaan lähin-nä siitä, että patruunat kyläs-

tyivät siihen, että hallitukselle lähti Etelärannasta ennen vuo-den 1991 devalvaatiota ristirii-taisia viestejä.

Edes työnantajien järjestö-historia ei ole säilynyt yhteis-kuntien ja yksilöiden suurista murroksien jälkeen ennallaan. Johtuuko Mansnerin uudistu-nut näkökulma Euroopan suu-rista mullistuksista, Suomen syvästä lamasta, työnantajalei-rin nopeista rakennemuutok-sista, työmarkkinahistorioitsi-jan pitkän uran tuomasta nä-kemyksestä vai eläkeläisen ta-loudellisesti riippumaton ase-man varmistamasta luovuudes-ta, jää tulevien historiografien huoleksi.

STK:n historiasarjan Suoma-laista yhteiskuntaa rakentamas-sa neljäs osa tarjoaa selkeitä tulkintoja ja mielenkiintoista aineistoa niihin koettelemuk-sen vuosiin, jolloin Suomen talouden ja työmarkkinamallin kestävyyttä testattiin. Markku Mansnerin tulkintojen selkeys takaa sen, että hänen kanssaan on helppoa olla joistakin tul-kinnoista myös erimieltä. Mur-roksen, muutoksen ja jatku-vuuden ristiaallot eli historian-tutkimuksen perimmäiset ky-symykset ovat väkevästi läsnä STK:n viimeisistä vuosista teh-dyssä tutkimuksessa. Mansner haastaa muut talous- ja työ-markkinahistorian tutkijat esit-tämään omat tulkintansa kiis-tanalaisesta lähimenneisyydes-tä.

Tapio Bergholm